

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment
Finland

Ympäristöministeriö kokoaan suurempi maailmalla

Ympäristöministeriön kansainvälisen
yhteistyön linjaukset 2021–2023

Linjausten visio

Kansainvälisen yhteistyön linjaukset toteuttavat ympäristöministeriön Strategia 2030:n visiota *'Parempi ympäristö tuleville sukupolville'*. Toimiva ja tuloksekas kansainvälinen yhteistyö ympäristö-, ilmasto- ja kestävä kehityksen asioissa mahdollistaa hyvinvoinnin edellytykset myös tuleville sukupolville maapallon kantokyvyn rajoissa.

Linjausten tarkoitus

Ympäristöministeriön tavoitteiden saavuttamiseksi tarvitaan kansainvälisiä sopimuksia, sitoumuksia ja yhteistyötä. Ympäristöministeriö edistää kunnianhimoista ympäristö- ja ilmastopolitiikkaa sekä kestävää kehitystä niin monenvälisessä ja alueellisessa yhteistyössä kuin kahdenvälisesti mm. hankeyhteistyössä. Suomen vahva ja monipuolinen ympäristöosaaminen tarjoaa tähän hyvät eväät.

Ympäristöministeriön kansainvälisen yhteistyön linjauksilla vahvistetaan ministeriön Strategia 2030:n painopisteiden kansainvälistä ulottuvuutta ja ministeriön kansainvälistä vaikuttavuutta ja profiilia sekä vaikutetaan aktiivisesti kansainvälisen ympäristörahoituksen lisäämiseksi. Lisäksi tuodaan esille suomalaista ympäristöosaamista.

Tavoitteena on, että ympäristöministeriö on aktiivinen ja vahva vaikuttaja priorisoiduissa kansainvälisissä ympäristön- ja luonnonsuojelun sekä rakennetun ympäristön kysymyksissä. Linjaukset tukevat pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelman tavoitetta Suomesta, joka on kokoaan suurempi maailmalla kunnianhimoisten ympäristö- ja ilmastotoimien sekä kestävä kehityksen edistäjänä.

Linjaukset täydentävät ympäristöministeriön uutta brändistrategiaa, jossa ministeriö tunnustetaan ”kokoaan suurempana tekijänä, joka saa yhteistyöllä isoja asioita aikaan”.

Linjausten laajuus ja kesto

Kansainvälisen yhteistyön linjaukset painottuvat vaikuttamistavoitteisiin Suomen maailmanlaajuisessa (YK, ympäristösopimukset, ympäristörahoituskanavat) ja alueellisessa (pohjoismainen, arktinen, Barents, Itämeren alue, UNECE, OECD) ympäristöyhteistyössä sekä monenvälisesti että kahdenvälisesti.

Suomi on Euroopan unionin aktiivinen jäsen, ja EU on Suomelle keskeisin kanava vaikuttaa maailmanlaajuiseen kehitykseen. EU:n ympäristöpolitiikan yhtenä tavoitteena on edistää kansainvälisesti toimenpiteitä, joilla pyritään ratkaisemaan alueellisia tai maailmanlaajuisia ympäristöongelmia. Monenvälisessä yhteistyössä, kuten kansainvälisissä ympäristösopimusneuvotteluissa, Suomi edistää kunnianhimoisia tavoitteita EU:n kautta. Suomi vaikuttaa unionin kannanmuodostukseen ja voi myös näin olla kokoaan suurempi vaikuttaja maailmanlaajuisesti.

Näissä linjauksissa ei käsitellä ympäristöministeriön painopisteitä EU:n sisäisessä toiminnassa ja vaikuttamisessa, sillä ministeriö määrittelee ne vuosittain osana valtioneuvoston EU-vaikuttamisen painopisteiden laadintaa. Lisäksi hallitus on antanut EU-poliittisen selonteon eduskunnalle vuoden 2021 alussa.

Ympäristöministeriön kansainvälisen yhteistyön linjaukset ulottuvat pääministeri Sanna Marinin hallituskauden loppuun 2023 asti.

Vaikuttamis- tavoitteet

Kansainvälisten linjausten vaikuttamistavoitteet rakentuvat ympäristöministeriön strategian kolmelle vaikuttavuustavoitteelle: hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto, hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta sekä kestävä kaupunkikehitys. Näiden tavoitteiden sisältä on tunnistettu teemoja, jotka ovat kriittisiä ympäristöministeriön vision toteutumiseksi myös kansainvälisesti. Keskeiset teemat ovat ilmastonmuutos, luonnon monimuotoisuus, kiertotalous ml. luonnonvarojen kestävä käyttö ja kemikaalit ja jätteet, merien ja vesien suojelu, kestävä kaupunkikehitys, sekä ympäristöhallinnon kehittäminen.

Ympäristöministeriön kansainväliset vaikuttamistavoitteet perustuvat tieteen ja tutkimuksen viesteihin toimien kiireellisyydestä ja välttämättömyydestä. Toisaalta myös ympäristökestävien ratkaisujen kysyntä on kasvanut. Lisäksi tavoitteissa tunnistetaan nousevia ympäristökysymyksiä, kuten koronaviruksen kaltaisten eläinperäisten virusten aiheuttamat pandemiat ja niiden yleistymisen juurisyys, sekä tarve panostaa talouden vihreään ja sosiaalisesti oikeudenmukaiseen siirtymään ja luonnon monimuotoisuuden turvaamiseen. Nämä vaativat kansallisten hallitusten ja kansainvälisen yhteisön välittömiä ja pitkäjänteisiä toimenpiteitä.

Ympäristöministeriön vaikuttamistyöllä tavoitellaan perustavanlaatuista muutosta kohti kestävää yhteiskuntaa ja maailmaa. Yksittäisten tavoitteiden toimeenpanolla voidaan ratkaista useampia ympäristöhaasteita samanaikaisesti. Yhden vaikuttamistavoitteen toteuttaminen ei saa estää toisen tavoitteen toteuttamista. Toimeenpano edellyttää myös useiden toimijoiden ja sektoreiden samansuuntaisia ja kunnianhimoisia toimia.

Tarvittavien toimien laaja-alaisuus, muutosvoima ja keskinäiskytkennot ovat kansainvälisten sopimusten toimeenpanon edellytys ja globaalin kestävä kehityksen toimintaohjelman, Agenda2030:n ytimessä. Linjaukset tukevat siten myös Agenda2030:n tavoitteiden toimeenpanoa.

Ympäristöministeriö toimii aktiivisesti ja ratkaisukeskeisesti yhteistyössä muiden ministeriöiden, eri sidosryhmien, kansainvälisten järjestöjen ja kumppaneiden sekä muiden maiden hallitusten kanssa seuraavien vaikuttamistavoitteiden toteuttamiseksi:

- Tietoisuus ilmastonmuutoksen ja biodiversiteettikadon yhteyksistä on vahvistunut globaalisti ja kansallisesti, ja yhteisten ratkaisujen toteuttaminen on edistynyt. Ilmastonmuutoksen ja biodiversiteettikadon haitalliset vaikutukset meriekosysteemeihin, maaperän köyhtymiseen, ruokaturvaan, köyhyyteen ja tasa-arvoon tunnistetaan globaalisti.

- Uudet globaalit biodiversiteettitavoitteet ovat kunnianhimoisia ja biodiversiteetin tila on vahvistunut maailmanlaajuisesti suojelutoimien, luontopohjaisten ratkaisujen ja kestävän luonnonvarojen käytön ansiosta.
- Kiertotalouden ratkaisut tunnistetaan laajasti. Niiden käyttö ilmastonmuutoksen hillitsemiseksi, luonnon monimuotoisuuden vähenemisen pysäyttämiseksi sekä kestävän kulutuksen ja tuotannon vahvistamiseksi on valtavirtaistunut maailmanlaajuisesti.
- Kansainväliset ja EU:n ilmastotoimet ovat Pariisin sopimuksen mukaisesti kunnianhimoisia. Kansainvälinen yhteistyö ja toimet lyhytikäisten ilmastonmuutosta nopeuttavien aineiden, kuten mustan hiilen päästöjen vähentämiseksi ovat vahvistuneet.
- Kestävän kehityksen ympäristöä koskevien SDG-tavoitteiden toimeenpano on edennyt, ymmärrys niiden merkityksestä kaikkien SDG-tavoitteiden saavuttamiseksi on vahvistunut ja rahoitus ympäristötavoitteiden kansainväliselle toimeenpanolle on lisääntynyt.
- Kansainvälinen ympäristöhallinto ja ympäristösopimusten välinen yhteistyö on vahvistunut ja tuonut synergiahyötyjä, jotka näkyvät toimeenpanossa myös maatasolla.
- Ymmärrys meriekosysteemien merkityksestä on vahvistunut, ja meriympäristön tila on parantunut lähialueilla ja maailmanlaajuisesti.
- Vesien tila on parantunut ja vesivarojen kestävä käyttö on edistynyt kansainvälisen rajavesiyhteistyön sekä Suomen kansainvälisen vesialan strategian tavoitteiden toimeenpanon kautta.
- Suomen kestävän kaupunkikehityksen osaaminen on vahvistunut YK:n uuden kaupunkikehitysohjelman (New Urban Agenda) toimeenpanoa. Kestävän kaupunkikehityksen esteettömyyttä koskevien tavoitteiden toimeenpano on edennyt.
- Tuki kansallisten ja kansainvälisten tutkimuspaneelien toiminnalle ja niiden väliselle yhteistyölle sekä tieteen ja politiikan vuoropuhelulle on vahvistunut, ja tiede-politiikkatyön tuloksia ja suosituksia on hyödynnetty politiikan valmistelussa.

Vaikuttamisen väylät

Ympäristöministeriö vaikuttaa eri reittejä kansainvälisten ympäristö-, ilmasto- ja kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseksi. EU on tärkein vaikuttamiskanava YK-prosesseissa ja ympäristösopimusneuvotteluissa. EU-kantoihin vaikuttamalla Suomen vaikuttavuus moninkertaistuu, koska EU on merkittävä rahoittaja ja toimija useimmissa kansainvälisissä ympäristösopimuksissa ja prosesseissa.

Ympäristöministeriö tukee EU:n Vihreän kehityksen ohjelman (Green Deal) toimeenpanolla globaalia yhteistyötä ja EU:n kunnianhimoista otetta ympäristö- ja ilmastopolitiikan sekä kestävän kehityksen sitoumusten edistämiseksi kaikkialla maailmassa. Useiden EU-strategioiden, kuten biodiversiteetti- ja pellolta pöytään -strategioiden sekä kiertotalouden toimintasuunnitelman kansainväliset ulottuvuudet tarjoavat monia vaikuttamismahdollisuuksia siirtymisessä oikeudenmukaiseen, ilmastoneutraaliin ja resurssitehokkaaseen talouteen maailmanlaajuisesti. Ympäristöministeriö tukee EU:ssa kehitettäviä ratkaisuja tietopohjan ja tietopohjaisen päätöksenteon vahvistamiseksi, jotta ympäristöpoliittiset tavoitteet saavutetaan.

Merkittävä osa ympäristöministeriön toimialan lainsäädännöstä pohjautuu kansainvälisiin sopimuksiin, joiden tavoitteet pannaan toimeen pääsääntöisesti EU-lainsäädännöllä. Ministeriö osallistuu aktiivisesti ja etupainotteisesti kansainvälisten sopimusten neuvotteluihin ja niitä edeltävään EU:n kannanmuodostukseen. Etupainotteisen vaikuttamisen tukena käytetään monialaista tietoa sekä itse asiasisällöstä että sääntelyn tasosta ja tyypistä.

Lisäksi tärkeitä vaikuttamiskanavia ovat ministereiden ja muun korkean tason suora vaikuttaminen maailmanlaajuisessa, alueellisessa (Barents, Arktinen, pohjoismainen ja Itämeren alue) ja kahdenvälisessä ympäristöyhteistyössä, järjestöjen ja maiden kanssa tehtävä yhteistyö, sekä osallistuminen korkean tason ympäristö- ja ilmastoaloitteisiin. Lisäämme vaikuttavuutta toimimalle puheenjohtajana tai muissa luottamustehtävissä kansainvälisissä ja alueellisissa järjestöissä ja rahoituslaitoksissa sekä globaaleissa ympäristösopimuksissa. Myös suomalaisten asiantuntijoiden työllistyminen kansainvälisten ja alueellisten järjestöjen sekä EU-instituutioiden asiantuntija- ja johtotehtäviin kasvattaa Suomen kädenjälkeä kansainvälisessä ympäristöpolitiikassa.

Tuomalla tieteen viestit ja suositukset politiikkaprosesseihin ja toisaalta viestimällä politiikan tietotarpeita tutkimukselle, edistämme tieteeseen pohjautuvaa päätöksentekoa. Tässä tärkeässä roolissa ovat itsenäiset tiede-politiikkapaneelit (ml. Intergovernmental Panel on Climate Change (IPCC), Intergovernmental Science–Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services (IPBES) ja International Resource Panel (IRP)), kansainvälisten ympäristösopimusten tiede- ja asiantuntijaelimet, -työryhmät ja -paneelit, EU:n tutkimuspuiteohjelma Horisontti Eurooppa sekä Arktisen neuvoston ja Pohjoismaiden ministerineuvoston työryhmät ja yhteistyöasiakirjat.

Tausta

Ympäristöministeriön Strategia 2030

Ympäristöministeriö uudisti strategiansa vuonna 2018 vastatakseen toimintaympäristön muutoksiin. Strategia 2030 sisältää kolme laajaa vaikuttavuustavoitetta: hyvä ympäristö ja monimuotoinen luonto, hiilineutraali kiertotalousyhteiskunta sekä kestävä kaupunkikehitys. Tavoitteita toteutetaan lainsäädännöllä, vapaaehtoisilla sopimuksilla ja toimenpideohjelmilla sekä taloudellisia ohjauskeinoja kehittämällä. Työtä tehdään yhteistyössä muun valtionhallinnon ja sidosryhmien kanssa.

Hallitusohjelma 2019–2023

Pääministeri Sanna Marinin hallituksen ohjelma *‘Osallistava ja osaava Suomi – sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestävä yhteiskunta’* korostaa, että ekologisesti kestävä Suomi näyttää tietä ilmastomuutoksen hillitsemisessä ja luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Pohjoismaiden hyvinvointivaltio yhdistettynä luonnonvarojen vastuulliseen ja vähenevään käyttöön on yhteiskuntamalli, joka takaa maamme kilpailukyvyn tulevaisuudessakin. Merkitykseltään kaikkein kauaskantoisimpiin kysymyksiin, kuten ilmastomuutokseen, väestönkehitykseen, luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen, kestäväan kaupunkikehitykseen ja ympäristön elinkelpoisena säilyttämiseen vaikuttaminen edellyttää mahdollisimman laajaa yhteistyötä ja nopeita toimia.

Suomi on sitoutunut YK:n yleismaailmallisiin arvoihin ja toimii kansainvälisen oikeuden, demokratian ja ihmisoikeuksien vahvistamiseksi. Hallitusohjelman mukaan Pariisin ilmasopimus ja kestävä kehityksen tavoitteet määrittelevä Agenda2030 antavat perusteet lähivuosien kansainväliselle yhteistyölle ja Suomen toiminnalle. 17:stä globaalista kestävä kehityksen tavoitteesta (Sustainable Development Goal; SDG) ainakin yhdeksässä on vahva ympäristöpainotus, ja ympäristöministeriön rooli tavoitteiden toimeenpanossa on keskeinen. Suomella on hyvät lähtökohdat vaikuttaa ympäristötavoitteiden kunnianhimoiseen toimeenpanoon myös globaalisti.

Agenda2030 on perustana myös Suomen kehityspolitiikalle, joka on keskeinen osa Suomen ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa. Päämääränä on köyhyyden poistaminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Myös yhdenvertaisuus ja tasa-arvo näkyvät vahvasti Suomen kaikessa toiminnassa.

Hallitusohjelmassa myös linjataan, että Suomi jatkaa pohjoismaista ilmasto- ja energiayhteistyötä hiilineutraaliuden saavuttamiseksi ja vahvistaa yhteistä johtajuutta kansainvälisessä ilmastopolitiikassa. Pohjoismaisen yhteistyön merkitys on noussut viime vuosina. Poliittinen ja rahallinen tuki Pohjoismaiden ministerineuvoston ympäristö- ja ilmastotyölle on kasvanut merkittävästi.

Digitalisaatio nähdään hallitusohjelmassa keskeisenä keinona rakennetun ympäristön hiilijalanjäljen seurantaan ja pienentämiseen, sekä materiaalitehokkuuteen ja kiertotalouden vauhdittamiseen.

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment
Finland